

Nr 25.

Ankom till riksdagens kansli den 6 maj 1915 kl. 6 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 15 § 1, 3, 4, 5, 8 och 9 mom. samt 17 § 2 mom. i förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av brännvin, dels ock en därmed sammanhängande motion.

Närvarande: herrar K. G. Karlsson, Ollas A. Ericsson, Antonsson, Bergström, Bäckström, frih. Palmstierna*, Jespersen, Röing*, Jeansson i Kalmar, Källman, Johan Östberg, Elof Ljunggren, Danström*, Knaust, Forssman, Berg i Staby* Holmström, von Hofsten, Nilsson i Kristianstad* och Jönsson i Revinge.

* Icke deltagit i justeringen av betänkandet.

Genom en den 19 mars 1915 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 81, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga ett vid propositionen fogat, nedan intaget förslag till förordning om ändrad lydelse av 15 § 1, 3, 4, 5, 8 och 9 mom. samt 17 § 2 mom. i förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av brännvin.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 15 § 1, 3, 4, 5, 8 och 9 mom. samt 17 § 2 mom. i förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av brännvin.

Häri genom förordnas, att 15 § 1, 3, 4, 5, 8 och 9 mom. samt 17 § 2 mom. i förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av brännvin skola erhålla följande ändrade lydelse:

15 §.

1. Bolag, som i 12 och 14 §§ omförmäles, skall hava till ändamål endast att i sedlighetens intresse ordna och handhava detaljhandel med brännvin och må icke avse att bereda vare sig delägarna vinning utöver årlig ränta med högst fem procent å de av delägarna tillskjutna kontanta medel eller kommun någon ekonomisk fördel.

Vid utövande av sin verksamhet står bolag under överinseende av kontrollstyrelsen och har att ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, kontrollstyrelsen i avseende å inköp av, försäljningspris för samt alkoholstyrka hos brännvin ävensom angående räkenskapers förande och i övrigt beträffande bolagets förvaltning kan meddela.

Närmare bestämmelser angående kontrollstyrelsens verksamhet härutinnan meddelas av Kungl. Maj:t.

3. Vid utminutering må bolag icke hålla mer än ett försäljningspris å en och samma varusort av brännvin, oavsett om större eller mindre myckenhet försäljes. Vad sålunda är stadgat äger dock ej tillämpning, då sprit, som innehåller minst 85 volymprocent alkohol, försäljes för vetenskapligt, medicinskt, tekniskt, industriellt eller likartat ändamål eller för apoteksbehov.

4. Bolag må icke, *utan samtycke av kontrollstyrelsen*, inköpa fastighet eller inom redan förvärvad fastighet vidtaga annan mera omfattande förändring än den, som påkallas av fastighetens underhåll eller rörelsens *behöriga utövande*.

Bolag må icke, utan samtycke av kontrollstyrelsen, förhyra andra lägenheter än dem, vilka äro behöfliga för den rörelse, som bolaget självt utövar, eller utan sådant samtycke ingå affärsavtal för längre tid än bolagets rättighet upplåtits, dock att hyresavtal må ingås till fardag, som infaller under året näst efter utgången av nämnda tid. Bolag må ej heller ingå affärsavtal med enskilda styrelseledamöter i bolaget eller låta avlöningen vare sig till styrelsen eller till de hos bolaget anställda personer vara beroende på omsättningen av brännvin, vin eller maldrycker eller utgå med viss del av vinsten.

5. Bolags delägare skola vara minst nio, av vilka åtminstone sex böra vara boende å den ort, där bolagets styrelse har sitt säte. Bolags styrelse skall bestå av fem ledamöter, av vilka två utses av delägarna i bolaget, en utses i stad av stadsfullmäktige, eller, där sådana ej finnas, allmän rådstuga och å landet av kommunalstämman, en av Kungl. Maj:ts befallningshavande och en av landstinget, dock att i stad, som icke deltagar i landsting, stadsfullmäktige utse jämväl den ledamot, som eljest skulle av landstinget väljas. På enahanda sätt utses jämväl fem suppleanter. Därest å landet eller i stad, som deltagar i landsting, nytt bolag bildas å tid, då landstinget icke är samlat, må ordföranden i landstinget äga att utse en person att under tiden, till dess styrelseledamot blivit av näst sammanträdande landsting utsedd, vara ledamot i styrelsen.

Av Kungl. Maj:ts befallningshavande, landsting, stadsfullmäktige eller kommunalstämman utsedd styrelseledamot må icke vara delägare i bolaget.

8. Om ansvarsfrihet för bolag beslutar kontrollstyrelsen, sedan landsting och i stad stadsfullmäktige eller allmänna rådstugan samt på landet kommunalstämman avgivit yttrande i ärendet. Sådant yttrande skall till kontrollstyrelsen avgivas före september månads utgång.

9. Bolag vare pliktigt ställa sig till *efterrättelse de föreskrifter*, Kungl. Maj:ts befallningshavande *i andra ämnen än som i 1 mom. avses* kan meddela i anledning av framställning från kontrollstyrelsen eller någon av de i nästföregående mom. nämnda kommunala myndigheter. Tredskas bolaget fullgöra sålunda meddelade eller av kontrollstyrelsen *enligt 1 mom. givna eller beträffande bolagets verksamhet eljest gällande* föreskrifter, äger Kungl. Maj:ts befallningshavande *förelägga bolagets styrelseledamöter vite eller förbjuda bolaget att efter utsatt skäligh tid fortsätta med försäljningen, om ej de åsidosatta föreskrifterna iakttagas, eller återkalla bolagets rättighet till detaljhandel med brännvin att upphöra med löpande försäljningsårs utgång.*

17 §.

2. Bolag må ej till annan överlåta all utminuteriug eller all utskänkning av brännvin inom kommun, men skulle bolag vilja mot bestämd avgift åt annan överlåta rättighet till utminuteriug eller utskänkning, göre bolaget därom framställning hos Kungl. Maj:ts befallningshavande, som äger efter magistratens eller kommunalnämndens hörande att med avseende såväl å skälen för överlåtelser, villkoren för densamma, i den mån dessa ej äro grundade å av kontrollstyrelsen jämligt 15 § 1 mom. meddelade föreskrifter, samt lämpligheten och behörigheten hos den person, å vilken överlåtelser ifrågasättes, som ock å avgiftens förhållande till det litertal brännvin, som anses kunna komma att avyttras, bifalla eller avslå framställningen.

Med överlåtelser av utskänkingsrättighet följer skyldighet för den, till vilken sådan rättighet blivit överlåten, att hos bolaget inköpa allt för rörelsen erforderligt egentligt brännvin och det brännvin i övrigt, som bolaget tillhandahåller i sin rörelse.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1915.

Till behandling i sammanhang med oförmälda proposition har utskottet företagit en till utskottet likaledes hänvisad, i början av riksdagen före den ordinarie motionstidens utgång inom första kammaren av herr *Johan Östberg* väckt motion (nr 36). I denna motion har hemställts, »att riksdagen ville besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta utreda möjligheten och lämpligheten därav, att detaljhandeln med brännvin bleve ordnad på ett lämpligare och enhetligare sätt än det nuvarande samt särskilt huruvida icke, även om anordningen med olika kommunala brännvinsförsäljningsbolag anses böra bibehållas, dessa böra i flere hänseenden ställas under en för riket gemensam kontrollerande myndighet, samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill denna utredning givit anledning.»

Beträffande motiveringarna för de omförmälda förslagen tillåter sig utskottet hänvisa dels till ovanberörda, vid propositionen i utdrag fogade statsrådsprotokoll, dels ock till motionen.

Kungl. Maj:ts förevarande förslag avser i huvudsak att ställa brännvinsförsäljningsbolagen i avseende å deras förvaltning under överinseende av kontrollstyrelsen.

Utskottet.

Såsom föredragande departementschefen erinrat i det vid propositionen i utdrag fogade statsrådsprotokollet över finansärenden, har frågan om införande av en skärpt kontroll beträffande brännvinsförsäljningsbolagens rörelse vid ett flertal föregående tillfällen varit föremål för statsmakternas uppmärksamhet. Riksdagen har sålunda i särskilda skrivelser den 9 april 1910 och den 27 maj 1911 anhållit om utredning av berörda fråga. I sistnämnda skrivelse har riksdagen bland annat framhållit, att omkostnaderna för bolagens utövande av brännvinsförsäljningen i allmänhet vore högre än förhållandena syntes betinga och med hänsyn till den uppkommande vinsten kunde anses skäligt, att bolagens bokföring ej vore i alla avseenden ändamålsenligt anordnad, att, ifråga om bolagens inköpspris å brännvin, bolagen hotades att ställas i beroende av producenternas starka sammanslutningar, att, i följd av den rådande konkurrensen mellan bolagen, stor olikhet vore rådande mellan de olika bolagens försäljningspris samt att jämväl alkoholhalten hos det sålda brännvinet växlade och ingalunda alltid i proportion till priset. Riksdagen anhöll i samma skrivelse tillika, att vid en blivande utredning rörande behövligheten av ändrade föreskrifter för brännvinsförsäljningsbolagens verksamhet jämväl måtte tagas i övervägande frågan om inrättande av en överstyrelse över bolagen. Lämpliga uppgifter för en sådan överstyrelse, antingen denna bleve fristående eller, såsom enligt riksdagens åsikt därjämte och främst borde förutsättas, ordnades såsom en avdelning av kontrollstyrelsen, vore att åstadkomma och vidmakthålla större likformighet de olika bolagen emellan ifråga om en del med försäljningsrörelsen sammanhängande spörsmål ävensom tillse, att, såvitt möjligt, enhetliga principer komme att tillämpas i bolagens verksamhet, såsom exempelvis beträffande överlåtelsekontrakt, försäljningspris, varans styrka, förvaltningskostnader o. s. v.

De nu omförmälda, av 1910 och 1911 års riksdagar avlåtna skrivelserna blevo jämte myndigheternas däröver avgivna utlåtanden överlämnade till nykterhetskommittén. Det förslag till förordning an-

gående försäljning av rusdrycker, som av kommittén med skrivelse den 5 januari 1914 till Kungl. Maj:t överlämnades, upptog en bestämmelse av innehåll, att systembolagen vid utövande av sin verksamhet skulle stå under kontrollstyrelsens överinseende samt hava att ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, kontrollstyrelsen i avseende å inköp av, försäljningspris för samt alkoholhalt å saluhållna rusdrycker, räkenskapers förande och i övrigt angående bolagens förvaltning eller försäljning av rusdrycker kunde meddela. I de utlåtanden, som över kommitténs förslag inhämtades från ett stort antal myndigheter och vissa av frågan berörda korporationer, blev förslaget om inrättande av en centralstyrelse över bolagen, så vitt anginge frågor angående dessas förvaltning, i allmänhet lämnat utan anmärkning. Från kontrollstyrelsens sida framfördes emellertid den uppfattningen, att den blivande centralmyndigheten borde förläggas till socialstyrelsen.

En bestämmelse av samma innehåll som den av nykterhetskommittén förordade, dock med viss begränsning i fråga om kontrollstyrelsens befogenhet, infördes jämväl i den till 1914 års senare riksdag avlätna propositionen med förslag till förordning angående försäljning av alkoholhaltiga drycker m. m. Bestämmelsen blev jämväl utan meningsskiljaktighet antagen av riksdagens båda kamrar, men förföll frågan till följd av kamrarnas skiljaktiga beslut i andra punkter.

Kungl. Maj:ts nu föreliggande förslag är närmast föranlett av en framställning från nykterhetskommittén av den 12 december 1914. Kommittén har däri framhållit angelägenheten av att, även om en ny försäljningsförordning under de närmaste åren komme att bliva antagen, bestämmelser av det innehåll, som av bägge kamrarna beslutats vid 1914 års senare riksdag ifråga om den ekonomiska kontrollen över brännvinsförsäljningsbolagens verksamhet, måtte omedelbart införas i brännvinsförsäljningsförordningen.

Föredragande departementschefen har bland annat framhållit, att det efter statens övertagande av bolagens inkomster framträdde för statsmakterna som en angelägenhet av största vikt, att staten måtte kunna uttaga dessa inkomster så oavkortade som möjligt. Frågan om inrättande av en centralmyndighet över bolagen stode efter hans förmenande ej heller i så nära samband med en mera omfattande förändring av nykterhetslagstiftningen, att med frågans lösning borde anstå i avbidan på tillkomsten av en sådan lagstiftning. Den redogörelse, som av kommittén i dess nyssnämnda framställning lämnats för de olägenheter, den bristande enhetliga tillsynen över bolagens förvaltning visat

sig medföra, stärkte honom ock i den uppfattningen, att en snar förändring på ifrågavarande område borde äga rum.

I likhet med föredragande departementschefen finner utskottet, att brännvinsförsäljningsbolagens ställande under direkt kontroll av en centralmyndighet är en åtgärd, som omedelbart bör genomföras, utan att man avvaktar tillkomsten av en ny försäljningslagstiftning. Det förslag till ändringar i brännvinsförsäljningsförordningen, som Kungl. Maj:t i sådant syfte med den förevarande propositionen framlagt, har utskottet funnit sig böra i allt väsentligt tillstyrka.

Enligt förslaget skulle den nya centralmyndigheten för brännvinsförsäljningsbolagen bliva kontrollstyrelsen, vilken skulle få att utöva överinseendet över dessa bolags verksamhet och meddela föreskrifter i avseende å inköp av, försäljningspris för samt alkoholstyrka hos brännvin ävensom angående räknenskapers förande och i övrigt angående bolagens förvaltning. Såsom föredragande departementschefen anfört torde det icke låta sig göra att binda styrelsen i utövandet av nämnda befogenhet vid några detaljerade regler om huru i särskilda fall skall förfaras. Beträffande särskilt vad kommerskollegium i avgivet utlåtande enligt statsrådsprotokollet anfört därom, att nödig varsamhet borde iakttagas vid förslagens genomförande i avseende å kontrollstyrelsens befogenhet att lämna föreskrifter om bolagens inköp, vill utskottet framhålla, att syftet med ifrågavarande befogenhet torde vara att, för tillgodoseende av ett av de i riksdagens skrivelse den 27 maj 1911 uttalade önskemål, möjliggöra ett enhetligt uppträdande från brännvinsförsäljningsbolagens sida gentemot producenternas starka sammanslutningar. Kontrollstyrelsen kan sålunda komma att föreskriva gemensamma inköp av bolagen och inrättande av en särskild pris- och inköpsnämnd. Den berörda befogenheten för kontrollstyrelsen kan däremot givetvis icke, såsom från vissa håll befarats, leda till, att kontrollstyrelsen skulle komma att utöva bestämmanderätt över de priser, till vilka producenterna skola avyttra sina varor.

Utskottet vill nu övergå till att angiva vissa detaljändringar och förtydliganden i Kungl. Maj:ts författningsförslag, vilka utskottet ansett erforderliga.

Såsom framgår av dess betänkande nr 26 denna dag tillstyrker utskottet vissa andra, genom proposition nr 187 framlagda förslag till ändringar i brännvinsförsäljningsförordningen, genom vilka kontrollstyrelsen skulle erhålla viss befogenhet i fråga om bolagens kontroll å utminuterung av

brännvin. Då sålunda kontrollstyrelsen skulle komma att få jämväl andra kontrolluppgifter i avseende å bolagen än dem, som omnämnas i den av Kungl. Maj:t föreslagna lydelsen av 1 mom. 2 stycket av 15 §, har det synts utskottet erforderligt, att i detta stadgande, som innehåller huvudbestämmelsen om kontrollstyrelsens befogenhet såsom centralmyndighet för bolagen, införa ett tillägg av innebörd, att bolagen jämväl skulle vara skyldiga att ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, som kontrollstyrelsen kan meddela i de andra hänseenden, som finnas i förordningen särskilt angivna.

I 15 § 4 mom. enligt Kungl. Maj:ts föreliggande förslag finnes bland annat stadgat, att bolag icke må ingå affärsavtal med enskilda styrelseledamöter i bolaget. I det förslag till förordning angående försäljning av alkoholhaltiga drycker, som Kungl. Maj:t framlade i proposition nr 242 vid nästlidet års senare riksdag stadgades jämväl, att dylika avtal icke skulle få ingås med delägare i bolaget. Utskottet har ansett att en dylik bestämmelse bör inflyta även i föreliggande förslag.

Stadgandet i 15 § 5 mom. att ordföranden i landstinget äger utse styrelseledamot, därest nytt bolag bildas å tid, då landstinget ej är samlat, har utskottet ansett böra fullständigas därhän, att landstingsordföranden jämväl skall utse suppleant för tiden till dess ledamot och suppleant blivit av nästsammanträdande landsting utsedda.

I 15 § 9 mom. stadgas, att bolag skall vara pliktigt att ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, Kungl. Maj:ts befallningshavande kan meddela i andra ämnen än som avses i 1 mom. Enär det härigenom stadgade undantaget är infört med hänsyn till den nya befogenhet, kontrollstyrelsen erhåller genom stadgandet i 1 mom. andra stycket, synes hänvisningen i 15 § 9 mom. böra begränsas till *andra stycket* i 1 mom.

I 17 § 2 mom. har föreslagits visst med ändringen i 15 § 1 mom. sammanhängande tillägg. Härigenom undandragas Kungl. Maj:ts befallningshavandes prövningsrätt endast villkoren för överlåtelse av försäljningsrättighet, i den mån dessa äro grundade å av kontrollstyrelsen jämlikt 15 § 1 mom. meddelade föreskrifter. Utskottet har emellertid ansett, att kontrollstyrelsen kan komma att jämlikt 15 § 1 mom. meddela föreskrifter även i andra av de i 17 § 2 mom. omförmälda avseenden, än i fråga om villkoren för överlåtelsen. Det har därför synts utskottet, att stadgandet i 17 § 2 mom. bör ändras därhän, att Kungl. Maj:ts befallningshavande har att pröva framställning om överlåtelse av försäljningsrättighet *med iakttagande av de föreskrifter kontrollstyrelsen kan hava utfärdat.*

Beträffande herr Östbergs ovan omförmälda motion har utskottet icke funnit tillräckligt bärande skäl anförda för att de lagstiftande myndigheterna skulle taga under omprövning frågan, huruvida brännvinsförsäljningens handhavande av kommunala bolag borde upphöra och i stället staten genom egna organ direkt bedriva försäljningen.

Angående de av motionären framställda önskemålen såväl rörande anordnandet av detaljhandeln med brännvin på ett lämpligare och enhetligare sätt än som nu äger rum som ock beträffande bolagens ställande under en för riket gemensam kontrollerande myndighet torde dessa önskemål tillgodoses genom den efter motionens inlämnande av Kungl. Maj:t framlagda och av utskottet i detta betänkande i allt väsentligt tillstyrkta propositionen. På grund härav har utskottet icke funnit nödigt att tillstyrka avlåtandet av skrivelse i ärendet till Kungl. Maj:t.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

1) att riksdagen, med förklarande att Kungl. Maj:ts med förevarande proposition, nr 81, framlagda förslag till förordning om ändrad lydelse av 15 § 1, 3, 4, 5, 8 och 9 mom. samt 17 § 2 mom. i förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av brännvin icke kunnat oförändrat bifallas, måtte antaga samma förslag med de ändringar, utskottets härvid såsom bilaga fogade författningsförslag utvisar;

2) att riksdagen måtte finna motionen I: 36 av herr Östberg vara besvarad genom vad utskottet hemställt under punkten 1).

Stockholm den 6 maj 1915.

På bevillningsutskottets vägnar:

K. G. KARLSSON.

Reservationer:

av herrar *Antonsson, Johan Östberg, Danström, Knaust* och *Forssman*, som ansett, att för större tydlighets skull borde uti 15 § 1 mom. i förslaget framför ordet »förvaltning» i andra stycket inskjutas ordet »ekonomiska»;

av herr *Johan Östberg* i fråga om viss del av motiveringen; samt

av herrar *Bäckström* och *Jönsson* i Revinge, vilka yrkat, att motiveringen beträffande herr Östbergs motion måtte erhålla följande lydelse:
»Beträffande herr Östbergs ovan omförmälda motion har utskottet icke funnit tillräckligt bärande skäl anförda för att de lagstiftande myndigheterna skulle *redan nu* taga under omprövning frågan, huruvida brännvinsförsäljningens handhavande av kommunala bolag borde upphöra och i stället staten genom egna organ direkt bedriva försäljningen.
Angående — — — (= utskottet) — — — Kungl. Maj:t.»

Bilaga.

Förslag

till

**förordning om ändrad lydelse av 15 § 1, 3, 4, 5, 8 och 9 mom.
samt 17 § 2 mom. i förordningen den 9 juni 1905
angående försäljning av brännvin.**

Härigenom förordnas, att 15 § 1, 3, 4, 5, 8 och 9 mom. samt 17 § 2 mom. i förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av brännvin skola erhålla följande ändrade lydelse:

15 §.

1. Bolag, som i 12 och 14 §§ omförmäles, skall hava till ändamål endast att i sedlighetens intresse ordna och handhava detaljhandel med brännvin och må icke avse att bereda vare sig delägarna vinning utöver årlig ränta med högst fem procent å de av delägarna tillskjutna kontanta medel eller kommun någon ekonomisk fördel.

Vid utövande av sin verksamhet står bolag under överinseende av kontrollstyrelsen och har att ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, kontrollstyrelsen i avseende å inköp av, försäljningspris för samt alkoholstyrka hos brännvin ävensom angående räkenskapers förande och i övrigt beträffande bolagets förvaltning *eller eljest i de i denna förordning särskilt angivna hänseenden* kan meddela.

Närmare bestämmelser angående kontrollstyrelsens verksamhet härutinnan meddelas av Kungl. Maj:t.

3. Vid utminutering må bolag icke hålla mer än ett försäljningspris å en och samma varusort av brännvin, oavsett om större eller mindre myckenhet försäljes. Vad sålunda är stadgat äger dock ej tillämpning, då sprit, som innehåller minst 85 volymprocent alkohol, försäljes för vetenskapligt, medicinskt, tekniskt, industriellt eller likartat ändamål eller för apoteksbehov.

4. Bolag må icke, utan samtycke av kontrollstyrelsen, inköpa fastighet eller inom redan förvärvad fastighet vidtaga annan mera omfattande förändring än den, som påkallas av fastighetens underhåll eller rörelsens behöriga utövande.

Bolag må icke, utan samtycke av kontrollstyrelsen, förhyra andra lägenheter än dem, vilka äro behöfliga för den rörelse, som bolaget självt utövar, eller utan sådant samtycke ingå affärsavtal för längre tid än bolagets rättighet upplåtits, dock att hyresavtal må ingås till fardag, som infaller under året näst efter utgången av nämnda tid. Bolag må ej heller ingå affärsavtal med enskilda styrelseledamöter *eller delägare* i bolaget eller låta avlöningen vare sig till styrelsen eller till de hos bolaget anställda personer vara beroende på omsättningen av brännvin, vin eller maltdrycker eller utgå med viss del av vinsten.

5. Bolags delägare skola vara minst nio, av vilka åtminstone sex böra vara boende å den ort, där bolagets styrelse har sitt säte. Bolags styrelse skall bestå av fem ledamöter, av vilka två utses av delägarna i bolaget, en utses i stad av stadsfullmäktige, eller, där sådana ej finnas, allmän rådstuga och å landet av kommunalstämman, en av Kungl. Maj:ts befallningshavande och en av landstinget, dock att i stad, som icke deltagar i landsting, stadsfullmäktige utse jämväl den ledamot, som eljest skulle av landstinget väljas. På enahanda sätt utses jämväl fem suppleanter. Därest å landet eller i stad, som deltagar i landsting, nytt bolag bildas å tid, då landstinget icke är samlat, må ordföranden i landstinget äga att utse *ledamot i styrelsen jämte suppleant för honom för tiden intill dess ledamot och suppleant blivit av näst sammanträdande landsting utsedda.*

Av Kungl. Maj:ts befallningshavande, landsting, stadsfullmäktige eller kommunalstämma utsedd styrelseledamot må icke vara delägare i bolaget.

8. Om ansvarsfrihet för bolag beslutar kontrollstyrelsen, sedan landsting och i stad stadsfullmäktige eller allmänna rådstugan samt på landet kommunalstämman avgivit yttrande i ärendet. Sådant yttrande skall till kontrollstyrelsen avgivas före september månads utgång.

9. Bolag vare pliktigt ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, Kungl. Maj:ts befallningshavande i andra ämnen än som i 1 mom. *andra stycket* avses kan meddela i anledning av framställning från kontrollstyrelsen eller någon av de i nästföregående mom. nämnda kommunala myndigheter. Tredskas bolaget fullgöra sålunda meddelade eller av kontrollstyrelsen enligt 1 mom. givna eller beträffande bolagets

verksamhet eljest gällande föreskrifter, äger Kungl. Maj:ts befallningshavande förelägga bolagets styrelseledamöter vite eller förbjuda bolaget att efter utsatt skälig tid fortsätta med försäljningen, om ej de åsidosatta föreskrifterna iakttagas, eller återkalla bolagets rättighet till detaljhandel med brännvin att upphöra med löpande försäljningsårs utgång.

17 §.

2. Bolag må ej till annan överlåta all utminutering eller all utskänkning av brännvin inom kommun, men skulle bolag vilja mot bestämd avgift åt annan överlåta rättighet till utminutering eller utskänkning, göre bolaget därom framställning hos Kungl. Maj:ts befallningshavande, som *med iakttagande av de föreskrifter, kontrollstyrelsen må hava meddelat jämlikt 15 § 1 mom.*, äger efter magistratens eller kommunalnämndens hörande att med avseende såväl å *skälen och villkoren för överlåtelsen* samt lämpligheten och behörigheten hos den person, å vilken överlåtelsen ifrågasättes, som ock å avgiftens förhållande till det litertal brännvin, som anses kunna komma att avyttras, bifalla eller avslå framställningen.

Med överlåtelse av utskänkingsrättighet följer skyldighet för den, till vilken sådan rättighet blivit överlåten, att hos bolaget inköpa allt för rörelsen erforderligt egentligt brännvin och det brännvin i övrigt, som bolaget tillhandahåller i sin rörelse.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1915.
